

# TIDOKHUMENTE TO SEKETELA EKA KU RHURHA

Loko u endla xikombelo xa Xiyimo xa Nandzeleriso wa Xibalo (TCS) mayelana na ku rhurha, ku laveka leswaku u rhumela tidokhumente leti landzelaka to seketela.

## Eka xikombelo xa Xiyimo xa Nandzeleriso wa Xibalo (TCS) lexintshwa:

- Laha xikombelo xa TCS xi nga xa murhurhi la rhurhaka ro sungula:
  - Switatimence swa tinhundzu na swikweleti swa malembexibalo manharhu lama nga hundza (leswi swi katsa mpaluxo swa vuvekisi hinkwabyo, tiakhawunti ta loni na mihangalaso ku suka eka tikhamphani ta laha kaya na matikomambe, tithirasiti, na swo tala.)
  - MP336(b) - *'Emigration: Application for foreign capital allowance'* leyi tiyisiweke hi xitempe xa Mubindzu loyi a Pasisiweke (xik. bangi) loyi a khumbhekaka na nsayino wa un'we wa Vaofisiri wa yona lava Pasisiweke kumbe
  - Laha mubindzu loyi a pasisiweke (xik. bangi) a ku tiviseke leswaku u nga tati MP336(b), mubindzu loyi a pasisiweke u fanele a nyiketa papila leri vulaka swi(xivangelo) swa leswaku hikokwalaho ka yini yi fanele yi nga tatiwi.
  - Eka xiyimo laha u rhurheke handle ko hetisisa rhurho wa wena na Bangikulu ya Afrika-Dzonga (SARB) kumbe u rhurhile khale naswona u ri hava tinhundzu na swikweleti eAfrika-Dzonga (*Nil assets and liabilities declared on the MP336(b)*), Xitatimende lexi nga Hava Nchumu xa tinhundzu na swikweleti (*Nil*) eka malembexibalo manharhu lama nga hundza xi fanele xi rhumeriwa.
  - Papila ra Xinawu ra Vuyimeri leri faneleke laha xikombelo xa TCS xi rhumeriweke hi munhu un'wana handle ka muhakelaxibalo.
  - Nhlayelo wa Xibalo xa Mimbuyelo ya Xuma eka ku lahiwa ka tinhundzu loku anakanyiwaka ku nga si fika siku leri muhakelaxibalo a yimaka ku va mutshami.
    - Leswi swi tirha laha mitsengo yi nga katsiwa ehansi ka vuvekisi lebyi longoloxiweke na lebyi nga longoloxiwangiki ku katsa na tinhundzu tin'wana (xik. Swingwece swa Kruger).
- Laha muendli wa xikombelo a nga xirho xa nkwama wa phenxeni, vuhlayiselo bya mali kumbe nkwama wa rhithayamente anyuwithi, vuxokoxoko lebyi landzelaka mayelana na nkwama **wun'wana na wun'wana** byi fanele byi rhumeriwa eka phepha ro hambana:
  - Vito ra nkwama;
  - Ntsengo wa hakelomfumbelo lowu languteriweke ku hakeriwa; na
  - Siku leri hakelo yi nga languteriwa hi yona.
- Laha muendli wa xikombelo a nga xirho xa nkwama wa phenxeni, vuhlayiselo bya mali kumbe nkwama wa rhithayamente anyuwithi, vuxokoxoko lebyi landzelaka mayelana na nkwama **wun'wana na wun'wana** byi fanele byi rhumeriwa eka phepha ro hambana:
  - Vito ra nkwama;
  - Ntsengo wa hakelomfumbelo lowu languteriweke ku hakeriwa; na
  - Siku leri hakelo yi nga languteriwa hi yona.
- Laha muendli wa xikombelo a nga na pholisi ya ndzindzakhombo ya laha Afrika-Dzonga, vuxokoxoko lebyi landzelaka bya mayelana na pholisi yin'wana na yin'wana ya ndzindzakhombo ya le Afrika-Dzonga leyi muhakelaxibalo a nga na yona yi fanele ku rhumeriwa eka phepha ro hambana:
  - Vito ra khamphani ya ndzindzakhombo;
  - Adirese ya khamphani ya ndzindzakhombo;
  - Nomboro ya pholisi;
  - Siku leri mimbuyelo yin'wana na yin'wana yo suka eka pholisi yi nga languteriwa hi rona; na
  - Vuxokoxoko bya mimbuyelo leyi languteriweke eka nkarhi lowu ta ka ku suka eka pholisi yaleyo.
- Laha muendli wa xikombelo ku nga nsati kumbe vana lavatsongo ku nga vavuyeriwa va thirasiti, vuxokoxoko lebyi landzelaka byi fanele byi rhumeriwa eka phepha ro hambana:
  - Vito ra thirasiti;
  - Nomboro ya rheferense ya xibalo xa malinghena ya thirasiti;
  - Ma(vito) ya va(mutshembhiwa);
  - Adirese ya poso ya thirasiti;
  - Adirese ya bindzu ya thirasiti;
  - Muxaka wa malinghena leyi kumiweke ku suka eka thirasiti na ntsengo wa kona wa lembe kwalaho;
  - Siku leri u nga kuma malinghena ku suka eka thirasiti;

- Ntsengo wa n'hweti na n'hweti kumbe wa lembe na lembe lowu kumiweke ku suka eka thirasiti.
- Laha muendli wa xikombelo ku nga muringani kumbe vana lavatsongo va nga vakhomi va mi(kavelo) eka khamphani ya phurayivhete kumbe swi(xirho) swa khoporexini yo pfaleka, vuxokoxoko lebyi landzelaka byi fanele ku rhumeriwa eka phepha ro hambana:
  - Vito ra khamphani ya phurayivhete/khoporexini yo pfaleka;
  - Nomboro ya rheberense ya xibalo xa malinghena ya khamphani ya phurayivhete/khoporexini yo pfaleka;
  - Nhlayo ya mikavelo/phesenteji ya ntswalo;
  - Adirese ya poso ya khamphani ya phurayivhete/khoporexini yo pfaleka; na
  - Adirese ya bindzu ya khamphani ya phurayivhete/khoporexini yo pfaleka.
- Eka xiyimo xa yuniti ya ndyangu, loko muringani a tsakela ku humeseriwa TCS ku kota ku endla rhurho wa yena wu wa wa ximfumo, kutani muringani u fanele ku endla leswi landzelaka:
  - Tata TCR01 ya le tlhelo – fomo ya *Tax Compliance Request*
  - Rhumela khopi leyi hlambanyiweke yo hetelela ya MP336(b) leyi rhumeriweke eka mubindzu (KU NGA RI khopi ya MP336(b) leyi rhumeriweke hi nuna/nakulorhi wa vutomi hinkwabyo no
  - Rhumela tidokhumente to seketela ku seketela xikombelo xa yena.

**Tsundzuka:** Leswi nga laha henhla swi nge tirhi laha ndyangu wu rhurhaka swin'we naswona vuxokoxoko bya muringani byi ngenisiwa eka TCR01. Eka ntirho lowu, papila ra TCS PIN ra muendli wa xikombelo ri ta katsa vuxokoxoko bya muringani (ku nga mavito, nomboro ya rheberense ya xibalo [laha swi faneleke] na nomboro ya ID kumbe nomboro ya phasipoto).

## **TIDOKHUMENTE TO KARHI LETI LAVEKAKA EKA SWIKOMBELO SWA RHURHO KU KOMBISA XIHLOVO XA XUMA**

- **Loni:**
  - Laha mutswari a lombaka n'wana mali leswaku a yi vekisa ematikwenimambe:
    - Ntwanano wa loni; na
    - Xitatimende xa bangi xa mutswari, lexi nga na vukhale lebyi nga hundziki ta3.
  - Thirasiti yi lomba mali eka mutshembhiwa kumbe muvuyeriwa leswaku a yi vekisa ematikwenimambe:
    - Ntwanano wa loni; na
    - Xitatimende xa bangi xa mutshembhiwa, lexi nga na vukhale lebyi nga hundziki tin'hweti ta3.
    - Swa Timali swa sweswinyana swa Thirasiti;
    - Xitatimende xa bangi xa thirasiti, lexi nga na vukhale lebyi nga hundziki tin'hweti ta3.
    - Xitatimende xa sweswinyana xa photifoliyo ya nkavelo wa thirasiti (lexi nga na vukhale lebyi nga hundziki tin'hweti ta3). Xitatimende lexi xi ta tlhela xi katsa ntsengo wa mikavelo na nxavo wa le makete wa sweswi.
  - Khamphani yi lomba mulawuri wa khamphani mali leswaku a yi vekisa ematikwenimambe:
    - Ntwanano wa loni exikarhi ka khamphani na mulawuri;
    - Xitatimende xa bangi xa mulawuri, lexi nga na vukhale lebyi nga hundziki tin'hweti ta3; na.
    - Switatimende swa sweswinyana swa Timali swa Lembe swa Khamphani.
- **Xihanano:**
  - Loko ku ve xihanano xi le xikarhi ka varingani:
    - Ntiviso (IT144); na
    - Xitatimende xa bangi xa muhananeriwa, lexi nga na vukhale lebyi nga hundziki tin'hweti ta3.
  - Loko ku ve xihanano a xi le xikarhi ka varingani:
    - Ntiviso (IT144)
    - Vumbhoni (Khopi ya rhasiti) bya xibalo xa swihanano lexi hakeriweke; na
    - Xitatimende xa bangi xa muhanani na muhananeriwa, lexi nga na vukhale lebyi nga hundziki tin'hweti ta3.
- **Ndzhaka:**
  - Papila ro suka eka muavandzhaka wa rifa;
  - Khopi ya akhawunti ya N'okiso na Hangalaso; na
  - Xitatimende xa bangi, lexi nga na vukhale lebyi nga hundziki tin'hweti ta3.
- **Nhlayiso / Khexe / Akhawunti ya Bangi / Vuvukisi bya Mali hi Ntswalo wa le Henhla:**
  - Xitatimende xa bangi, lexi nga na vukhale lebyi nga hundziki tin'hweti ta3; na
  - Vumbhoni bya xihlovo (ku nga laha mali yi nga kumiwa kona na leswi yi nga kumisiwa xiswona).
- **Mikavelo:**
  - Xitatimende xa photifoliyo lexi nga na vukhale lebyi nga hundziki tin'hweti ta3. Xitatimende lexi xi ta tlhela xi katsa ntsengo wa mikavelo na nxavo wa le makete wa sweswi.
- **Nxaviso wa yindlu/muako:**

- Papila ra ntiyiso ro suka eka Khonivheyensara ro tiyisisa hundziso wa yindlu/muako na leswaku mali yi ta hundzisiwa ku sukela eka akhawunti ya thirasiti ya yena, kumbe
- Vumbhoni bya nkumo wa mibindzulo kun'we na xitatimende xa bangi xa muendli wa xikombelo lexi nga na vukhale lebyi nga hundziki tin'hweti ta3.
- **Malinghena ya Rhoyalithi:**
  - Xihlovo xa malinghena ya rhoyalithi; na
  - Vumbhoni bya hakelo ya rhoyalithi.
- **Tihakelo ta mikavelo:**
  - Laha vuvekisi bya matikomambe lebyi vuyelelaka byi nga hundziki R30 000 hi lembe, khopi ya xilipi xa muholo xa laveka kan'we hi lembe;
  - Nomboro ya pholisi; na
  - Swi fanele swi tekeriwa enhlokweni leswaku vandla (xik. Sanlam / Old Mutual) ri ta endla xikombelo ematshan'wini ya wena.
- **Mihangalaso ku suka eka thirasiti:**
  - Swintshuxo ku suka eka Thirasiti leyi endlaka mihangalaso;
  - Vuxokoxoko bya xihlovo ku suka eka Thirasiti leyi endlaka mihangalaso;
  - Xitatimende xa bangi xa thirasiti, lexi nga na vukhale lebyi nga hundziki tin'hweti ta3.
  - Xitatimende xa sweswinyana xa photifoliyo ya nkavelo wa thirasiti (lexi nga na vukhale lebyi nga hundziki tin'hweti ta3); xitatimende lexi xi ta tlhela xi katsa ntsengo wa mikavelo na nxavo wa le makete wa sweswi.
  - Khopi ya papila ra ntumbuluxo wa tsthirasiti, na
  - Switatimende swa Timali swa Lembe swa Thirasiti.
- **Swin'wana:**  
Vumbhoni bya swa tidokhumente na nhlamuselo.
- Laha xikombelo xa TCS xi nga xa Tinhundzu leti nga sala ta murhurhi (khale a xi tiveka tanihi "*Blocked Funds*"):
  - Khopi ya Setifikheti ya Mbhasiso wa Xibalo (TCC) kumbe papila ra PHINI ya TCS - Murhurhi leri khale a ri humesiwa hi SARS.
  - Khopi ya xikombelo xa MP336(b) lexi a xi rhumeriwile khale;
  - Adendamu leyi vulaka ntsengo lowu nga languteriwa ku hundzisiwa; na
  - Papila leri tatiweke hi ku lulama ra Xinawu ra Vuyimeri hi muhakelaxibalo (loko ku ve xikombelo xi rhumeriwile hi muyimeri wa muhakelaxibalo).
  - Vhakelaxibalo lava rhurheke khale na lava lavaka ku hundzisa '*Emigrant's Remaining Assets*' va fanele ku kombela TCS eka FIA hi ku tithisa [eFiling eRhavini ra SARS](#). Rhavini ra SARS. Loko u endla xikombelo xa TCS mayelana na FIA, u fanele ku lulamisa '*Source of capital to be invested*' ku ya eka '*Emigrant's Remaining Assets*'. Ku kuma vuxokoxoko byo tala, vona [process for transferring Emigrant's Remaining Assets \(Blocked Funds\)](#).